

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

**NATIONAL
SENIOR CERTIFICATE**

KEREITI YA 12

LOETSE 2019

**SESOTHO PUO YA LAPENG P1
MEMORANTAMO**

MATSHWAO: 70

Memorantamo ona o na le maqephe a 7.

KAROLO YA A: TEKOKUTLWISISO**POTSO YA 1****TEMA YA A**

- 1.1 Sefahleho se ile sa fetoha hanghang, mahlo a ropoha/dinko tsa famoleha le melomo ya bebenya. (2)
- 1.2 A ho tshoha/ho kgathatseha/ho ngongoreha. (1)
- 1.3 O ile a etsetsa Samina kofinyana hore a ikutlwe a phetse./O bontshitse tsotello ka ho mmotsa hore o a kula kapa tjhe? (2)
- 1.4 Samina o ile a jabelwa ha bohloko ke Amos mme a ba a ya le maididi. (2)
- 1.5 Ho haufi hoba motho a ka sebedisa mofuta ofe kapa ofe wa dipalangwang. Di fumanaha ka ho fapana ha tsona. (koloji bese,tekesi,sefofane) (2)
- 1.6 Ke Kgwapo (1)
- 1.7 C/Ho leleka motho hampe (1)
- 1.8 Samina o jele tjhelete ya Amos ka bolotsana a mo siya dikolotong (1)
- 1.9 Ke mafosi. Amos o ne a fa Samina tjhelete e le hore a se phahle lekunutu la hore ba ya ratana ho mosadi wa hae, jwalo ka ha a ne a mo tshose ka hore o tla bolella mosadi wa hae. (2)
- 1.10 Ho ya iphetetsa ho Samina/Ho ya batla tjhelete ya hae ho Samina. (1)
- 1.11 Ke motho ya hlokang botshepehi./Ya kgopo./mohlekefetsi./Otlese boiphetetso. (1)
- 1.12 Di a tsamaellana ka ha Amos o ile a hloka botshepehi ka ho ba le dikamano le Samina empa a ntse a na le mosadi wa hae./ Samina o ne a etsa ditshoso tsa ho bolella mohatsa Amos kadikamano tsa bona e le hore a tle a fumane tjhelete. (2)
- 1.13 Motho o kotula seo a se jetseng/Ho hloka botshepehi ho kenya motho tsietsing. (2)

TEMA YA B

- 1.14 Ba thabile/ba nyakalletse/ba kgotsofetse (1)
- 1.15 Ke pososelo e difahlehong tsa bona/Ketsahalo ya ho bona mosadi a pepilwe. (1)
- 1.16 Hobane setshwantshong sena ho hlahella batho ba supang dikamano tse kgahlang ho mang le mang, di supa bophelo bo tletseng kgotso/batho setjhabeng ba ka ananela ho hlola ba thabile ka mehla jwalo ka batho ba setshwantshong. (2)
- 1.17 Temeng ya A, dikamano ha se tse thabisang kapa tse bontshang kgotso le bophelo bo botle ka ha Samina ka mona o tshohile o tshaba ketelo ena ya potlako ya Amos ha yena Amos a halefile a bile a le pelobohloko, temeng ya B
Teng dikamano ke tse supang bophelo bo botle, ba nyakalletse. (2)

- 1.18 Ke ho tsoselletsa lerato. (2)
- 1.19 Ke mohopolo, ka ha mantswe ha a supe se tswang pelong ya motho ka nako tsohle. (2)

MATSHAO OHLE A KAROLO YA A: 30

KAROLO YA B: KGUTSUFATSO**POTSO YA 2****TEMA YA C**

Phehella kgwebong ya hao ✓ mme o se ke wa e sebeletsa empa o e hodise. ✓ Hore kgwebo e tsebe ho hola etsa bonnete ba hore o shebana le mafapha ohle. ✓ Hape o be le bokgoni ba ho laola tjelete e kenang le e tswang ✓ Ho batla thuso ho batho ba nang le tsebo ka kgwebo ho a hlokahala. ✓ Nahana hore o tla tobana jwang le dintho ha di sa o tsamaele hantle ✓ hape o ithute diphosong tsa hao ebe o hahamalla pele. ✓

Palo ya mantswe 83

QOTSO		DINTLHA	
1.	Kgwebo ke ntho e itlelang feela, hore o mme kapa o ntate, o motho e motsho kapa e mosweu. Seo o lokelang ho se etsa hore o tle o atlehe ke ho phehella kgwebong.	A	Phehella kgwebong ya hao, hore e tle e atlehe.
2.	Ithute ho bahwebi ba bangata ka ha bona ba sebetsa dikgwebong tsa bona ho na le ho di hodisa, ka hoo o lokela ho hodisa kgwebo ya hao e seng ho e sebeletsa.	B	O se ke wa sebeletsa kgwebo ya hao empa o e hodise.
3.	Ha o le mohwebi haholo e motjha o tlameha ho lemoha hore ha o sa le mosebeletsi ya shebaneng le karalo e le nngwe ya kgwebo o tlameha ho shebana le mafapha ohle hore kgwebo e tsebe ho hola.	C	Hore kgwebo e tsebe ho hola shebana le mafapha ohle.
4.	E nngwe ntho jwalo ka mohwebi o tlameha ho kgona ho laola tjelete e kenang le e tswang ho feta ho shebana le yona.	D	Laola tjelete e tswang le e kenang.
5.	Bakeng sa mohwebi ya qalang ho ka ba thata ho tseba le ho nahanela pele ka dintho tse ka etsahalang ke mona moo thuso ya setsebi se nang le tsebo ya kgwebo e hlokahalang.	E	Ho batla thuso ho batho ba nang le tsebo ka kgwebo ho a hlokahala.
6.	Ha dintho di sa o tsamaele hantle rera hore o tlo tobana le tsona jwang. E ba le setshwantsho sa mohato o tla o nka ka mong ka kelellong ya hao.	F	Nahana hore o tla tobana jwang le dintho ha di sa o tsamaele hantle.
7.	Ho ikutlwela bohloko ka lebaka la ho hloleha ho ka se kgutlise kgwebo ya hao o ka mpa wa ipotsa hore o ka ithuta eng ho seo mme o hahamalle pele.	G	Ithute diphosong tsa hao o hahamalle pele.

HO TSHWAYA KGUTSUFATSO:

Ho tshwauwa ha kgutsufatso ho itshetlehile hodima ho kenyelletsa dintlha tse hlokwang ke potso.

Kgutsufatso e tlameha ho tshwauwa ka tsela e latelang:

1 Kabo ya matshwao:

- Matshwao a 7 bakeng sa dintlha tse 7 (ntlha e le 1 bakeng sa ntlha ya sehlooho).
- Matshwao a 3 bakeng sa puo.
- Matshwao kaofela: 10

2. Kabo ya matshwao a puo ha bahlahlobuwa ba sebedisitse mantswe a bona:

- Ha dintlha tse 1–3 di nepahetse; fana ka letshwao le le 1.
- Ha dintlha tse 4–5 di nepahetse: fana ka matshwao a 2;
- Ha dintlha tse 6–7 di nepahetse: fana ka matshwao a 3.

3. Kabo ya matshwao a puo ha bahlahlobuwa ba sebedisitse diqotso di lejwalo:

- Diqotso tse 6–7: se fane ka matshwao bakeng sa puo.
- Diqotso tse 1–5: fana ka letshwao le le 1 bakeng sa puo.

ELA HLOKO:

Batshwai ba tlameha ho nnetefatsa palo ya mantswe a sebedisitsweng.

Se ke wa hula matshwao haeba bahlahlobuwa ba sa bontsha palo ya mantswe a sebedisitsweng kapa haeba palo ya mantswe e sebedisitsweng e ngotswe e fosahetse. Ha palo ya mantswe e tlotse moedi o boletsweng, bala ho fihla palong ya mantswe e behilweng, ebe o emisa moo.

Mohlala

Puo	Polelo/Polelwana			Palo ya Mantswe
Sesotho	ke	a	bina	3

MATSHWAO OHLE A KAROLO YA B: 10

KAROLO YA C: DIBOPEHO TSA PUO LE DITLWAELO TSA TSHEBEDISO YA PUO

POTSO YA 3: PAPATSO

- 3.1 Ke Nedbank kharente Akhaonte/Kharente Akhaonte ya ha Nedbank. (1)
- 3.2 Ha Nedbank (1)
- 3.3 Etsa hore dintho di etsahale ka Nedbank (2)
- 3.4 E ka lefella ditjeo tsa tsamaiso ya akhaonte ya hao./Tsetela molemong wa bokamoso ba hao. (2)
- 3.5 Ha o batla ho fumana tsebo e batsi o tshwanela ho letsetsa nomorong ena/Ha o batla ho tseba haholwanyane ka akhaonte ena o letsetsa nomoro ena. (2)
- 3.6 Ke ho hohela bareki. (2)
- [10]**

POTSO YA 4: KHATHUNU

- 4.1 Sekolong /Phaposing ya borutelo (1)
- 4.2 Moithuti o bonahala a tshohile a bile a sa kgotsofalla ketso ya titjhere/Titjhere o tshwere moithuti diropeng, o leka ho mo hlekefetsa/Titjhere ya monyako o bonahala a leka ho thiba se etsahalang, O makalletse se etsahalang. (2)
- 4.3 O makalletse ketsahalo ena a e bonang, titjhere a tshwere moithuti ka tsela eo. /O nyatsa sena se etsahalang. (1)
- 4.4 Ho ikgetha ho bana ba bang/Ho se thabe/Ho kgena kapele /Ho lla le mafeela./ Ho fetoha ha boemo ba tshebetso sekolong/Ho theoha dithutong. (2)
- 4.5 A ka lelekwa mosebetsing./a ka iphumana a le tjhankaneng. (1)
- 4.6 Ho hlokomedisa baithuti ka tthekefetso/Tthekefetso e ka etsahala le dikolong. (2)
- 4.7 Barutwana ba tlameha ho tlaleha sena ho matitjhere, batswadi, basebeletsi ba setjhaba. (1)
- [10]**

POTSO YA 5: PROSA

- 5.1 Mohlankana wa Modimo e molelele o ile a fuwa mpho ke monnamoholo Lesole. (2)
- 5.2 Pele motho a fana ka mpho ya hae o ne a e rokela/thoholetsa. (1)
- 5.3 Le matlafatsa maikutlo a hore phutheho e ne e lekehile/tenehile. (1)
- 5.4 Ho bolelwa hore o ile a sheba moruti nako e telele a sa panye. (2)
- 5.5 Monnamoholo Lesole o tlile ka mpho e sa phuthelwang ka makgethe e bile e le pitsana moketeng. Sepheo ke ho bontsha hore batho ha ba na nnete, ba ka fetohela moruti ha nako e ntse e tsamaya./Phutheho e nahana hore mpho ena e phoqa moruti athe molaetsa wa yona o shebisitswe ho bona ka ha batho ha ba na nnete ka dinako tse ding. (2)
- 5.6 Ho oma ha diphahlo / ho oma nthane. (2)

[10]

MATSHWAO OHLE A KAROLO YA C: 30
MATSHWAO OHLE A PAMPIRI ENA: 70